

Strategisch beleidsplan 2020 - 2024

Landelijk werkverband onderwijs en epilepsie

Voorwoord	2
Positionering LWOE	3
Missie	6
Ambities LWOE	7
Van ambities naar doelen	11
Conclusie	19
LWOE in beeld	21

Voorwoord

In 2025 bestaat het Landelijk Werkverband Onderwijs en Epilepsie (LWOE) 40 jaar! Dit strategisch beleidsplan LWOE 2020 - 2024 beschrijft de missie, de ambities en de uitwerking daarvan in doelen. Het inspectierapport 'Kwaliteit en doelmatigheid ambulante begeleiding verzorgd door LWOE' (dec. 2018) geeft richting aan dit beleidsplan. Daarbij is de opdracht van OCW om de begeleiding van leerlingen met epilepsie meer te borgen op een duurzame manier (apr. 2019) leidend geweest.

Het LWOE is dé ambulante organisatie voor advies- en expertisedeling op het gebied van epilepsie en verwante aandoeningen binnen het onderwijs in Nederland. Samen met onze collega's maken wij het onderwijs inclusiever voor leerlingen met deze aandoening. Onze organisatie is nauw verbonden met de epilepsiescholen De Berkenschutse en De Waterlelie.

Het LWOE is onderdeel van de expertise- en kennisinstituten Kempenhaeghe en SEIN; kennis- en expertisecentra voor mensen met epilepsie en verwante aandoeningen in Nederland, respectievelijk in Heeze/Oosterhout en in Heemstede/Cruquius/Zwolle. De multidisciplinaire aanpak en expertiseontwikkeling en -deling op het gebied van onderwijs, epilepsie en verwante aandoeningen is de kern van het bestaansrecht van het LWOE.

Jeske Langenhuysen,
leidinggevende LWOE

Theo Laureijs,
leidinggevende LWOE

Positionering LWOE

Epilepsie is de meest voorkomende neurologische aandoening bij kinderen en jongeren in de leeftijd van 0 tot 20 jaar. In Nederland hebben ruim 100.000 mensen epilepsie, waarvan 50.000 kinderen en jongeren in de schoolleeftijd. Hiervan heeft ongeveer 30% (15.000) een actieve epilepsie. Bijna 5% van de totale groep kinderen en jongeren (2000) ervaart onderwijsproblemen waardoor het LWOE in beeld komt.

Deze specifieke doelgroep vraagt extra zorg en aandacht vanwege de verschillende verschijningsvormen van epilepsie, het grillige karakter en verloop van de aandoening en de beperkte prevalentie en incidentie die periodiek sterk wisselt per samenwerkingsverband. De interventies door de ambulante onderwijskundig begeleiders van het LWOE maken dat deze leerlingen niet onnodig afstromen binnen het regulier onderwijs of uitstromen.

Het LWOE is dé organisatie voor advies- en expertisedeling op het gebied van epilepsie en verwante aandoeningen binnen het onderwijs in Nederland. De ambulante onderwijskundig begeleiders van het LWOE zijn experts op het gebied van onderwijs en epilepsie. Hun deskundigheid en ervaring wordt ingezet bij onderwijskundige begeleiding van leerkrachten, docenten en hun leerlingen met epilepsie en verwante aandoeningen die als gevolg hiervan problemen/vragen ervaren.

Op deze manier wordt passend onderwijs mogelijk gemaakt voor deze doelgroep binnen het Nederlandse onderwijs. De betreffende leerlingen en hun leerkrachten/docenten krijgen maatwerkadvies om hun leerproces én de sociaal emotionele ontwikkeling zo optimaal mogelijk te laten zijn. In 2014 is de ambulante begeleiding van leerlingen met epilepsie door het LWOE verankerd in het wettelijk kaderartikel XXIVA van de wet Passend Onderwijs. De ambulante begeleiding door het LWOE is al in 1985 van start gegaan.

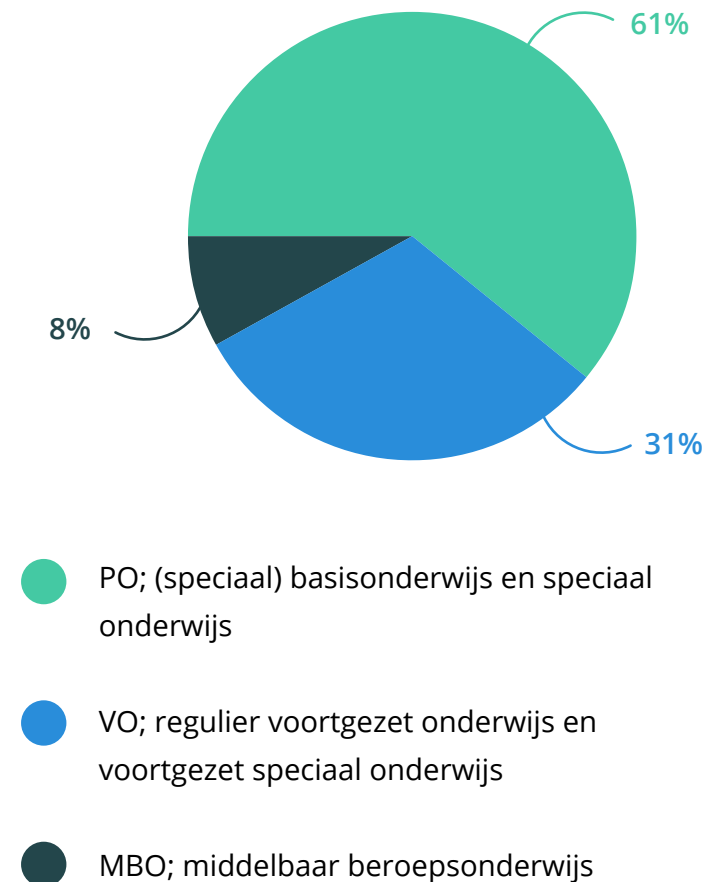
In schooljaar 2018-2019 zijn 2234 leerlingen met epilepsie begeleid door het LWOE; 61% daarvan in het primair onderwijs ((speciaal) basisonderwijs en speciaal onderwijs), 31% in het voortgezet onderwijs (regulier en VSO) en 8% in het MBO.

Deze begeleiding vond plaats door ambulant onderwijskundig begeleiders van het LWOE (39 fte).

Door de landelijke dekking van het LWOE wordt binnen 14 dagen hulp geboden door inzet van ambulant onderwijskundig begeleiders. Deze begeleiding richt zich op het maken van een goede analyse van de ondersteuningsbehoefte van de leerling op de school en het delen van de expertise rondom epilepsie in de onderwijssituatie. Samen met de leerling, ouders en de school worden ondersteunings-

Figuur 1

Begeleiding vanuit LWOE in de verschillende onderwijsvormen 2018 - 2019

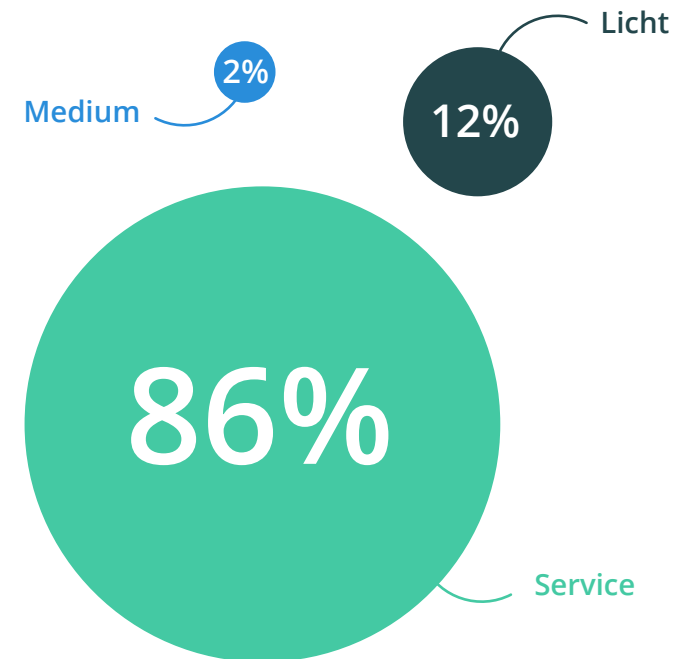
behoefte schematisch in beeld gebracht en passende onderwijskundige interventies in de klas opgestart. De inbreng van de ambulante onderwijskundig begeleider is hierbij gericht op de vertaalslag van het medische beeld naar consequenties voor het onderwijskundig en pedagogisch handelen.

Van de 2234 leerlingen die in schooljaar 2018-2019 werden begeleid, kreeg 86% een service arrangement (maximaal 12 uur), 12% een licht arrangement (maximaal 25 uur) en 2% een medium arrangement (maximaal 48 uur).

Door de korte aanlooptijd en de proactieve werkwijze van het LWOE kunnen grotere leerachterstanden worden voorkomen. We zien derhalve ook een verschuiving naar kortere arrangementen.

Figuur 2

Begeleiding vanuit LWOE in verschillende arrangementen 2018 - 2019

- service arrangement (max. 12 uur)
- licht arrangement (max. 25 uur)
- medium arrangement (max. 48 uur)

Missie

Wij realiseren inclusief onderwijs voor kinderen en jongeren met epilepsie en verwante aandoeningen die problemen ervaren op school (in het PO, VO of MBO). Door onze epilepsie- én onderwijsexpertise in te zetten, helpen wij om de continuïteit in de leer- en sociale ontwikkeling te borgen.

De ambulante onderwijskundige begeleiders van het LWOE sluiten aan bij de onderwijskundige hulpvraag vanuit school, ouders of leerling. Hierbij zijn zij gericht op een goede, gelijkwaardige afstemming tussen alle betrokkenen (leerling, ouders, school, behandelende medici) ten behoeve van een optimale leer- en sociale ontwikkeling van de leerling. Dit resulteert in een passend advies aan de betrokken onderwijsprofessionals. De werkwijze is doelgericht, effectief en de interventies zijn evidence-based.

Met onze collega's zorgen wij er samen voor dat 2234 leerlingen met epilepsie en verwante aandoeningen:

- met gespecialiseerde begeleiding gericht op het versterken van het systeem rondom de leerling binnen het reguliere onderwijs kunnen blijven (preventiedoel);
  - zich kunnen blijven ontwikkelen binnen het eigen leerniveau en een toekomstperspectief houden dat passend is bij hun leerniveau (inclusieve samenleving);
  - snel en efficiënt geholpen worden als ze vastlopen.
- Wij zijn een laagdrempelige organisatie en beperken bureaucratische rompslomp.

Marije Hertroijs,
algemeen directeur De Berkenschutse,
Centrum voor Onderwijsexpertise
(Heeze, Noord-Brabant)

Ruth Veldhuijzen van Zanten,
directeur De Waterlelie,
Expertisecentrum voor onderwijs en epilepsie
(Cruquius, Noord-Holland)

Ambities LWOE

1 | Autonomie borgen

Het LWOE pleit ervoor om voor de korte én lange termijn de financiële ondersteuning vanuit het ministerie van OCW te waarborgen en te bestendigen. Voor de financiële continuïteit is het noodzakelijk dat de huidige bekostiging vanuit het ministerie van OCW wordt omgezet naar een structurele bekostiging. Inclusief onderwijs realiseert het LWOE goed én kostenefficiënt voor leerlingen met een grillige neurologische aandoening. De onvoorspelbaarheid van epilepsie en verwante aandoeningen betekent in de praktijk vaak dat – op meerdere momenten in een schoolloopbaan – een beroep wordt gedaan op de hulp door een onderwijskundig begeleider. Continuïteit van het LWOE én kwaliteit van dienstverlening voor onze leerlingen gaan hand in hand.

Dat vraagt dus om continuïteit in zowel aansturing als financiering vanuit Den Haag. Het organisatorisch samengaan van het LWOE met OZL/Ziezon heeft geen meerwaarde en brengt eerder onnodige risico's met zich mee. Dit laat onverlet dat verdere inhoudelijke samenwerking met OZL/Ziezon, zoals beschreven in doel D, door het LWOE wordt omarmd.

2 Herkenbaarheid vergroten

Het LWOE heeft een landelijke dekking en opereert uniform op het gebied van werkwijze (weergegeven in het protocol 'Zorg- en ondersteuningstraject LWOE'), inzet van middelen, organisatievorm, arrangementen, registratie en communicatie.

3 Kwaliteit verhogen

De medewerkers van het LWOE bieden hoge kwaliteit dat tot uiting komt in de verschillende onderwijsbegeleidingsarrangementen middels preventieve begeleiding op maat, een proactieve en servicegerichte houding, kennis van zaken op het gebied van onderwijs en epilepsie en verwachtingsmanagement richting leerling, ouder en onderwijsprofessional.

4 Effectiviteit verhogen

De LWOE-medewerkers zetten als gespecialiseerde professionals adviezen (en effectieve interventies) in gericht op de hulpvraag, de onderwijsbehoeften van de leerlingen en ondersteuningsvragen vanuit de reguliere school. Daarbij weten zij medische informatie van een leerling door te vertalen naar onderwijsbehoeften en adviezen.

5 Expertise up-to-date houden en delen

Het LWOE heeft excellent toegerust personeel dat haar opdracht met aantoonbaar resultaat uitvoert. Door (in- en externe) scholing stelt het LWOE de ambulante onderwijskundig begeleiders in staat hun expertise actueel te houden en te delen met de onderwijsprofessionals. Daarbij werken zij multidisciplinair samen met de epilepsiescholen De Berkenschutse en De Waterlelie en de twee kennis- en expertisecentra voor mensen met epilepsie en verwante aandoeningen in Nederland, Kempenhaeghe en SEIN.

6 Samenwerking versterken

Het LWOE is een specialistische organisatie die haar expertise haalt en verspreidt middels samenwerking met andere partners; de epilepsiescholen De Berkenschutse en De Waterlelie en de epilepsieklinieken Kempenhaeghe en SEIN, scholen voor PO, VO en MBO, onderwijsprofessionals, samenwerkingsverbanden, medische professionals, organisaties als OZL/ Ziezon en verenigingen als NEF en EVN.

7 Doelmatigheid en efficiency verhogen

Het LWOE gaat verantwoord om met de toegekende middelen en heeft daarbij een transparante en eenduidige bedrijfsvoering, gericht op het leveren van een goede kwaliteit van dienstverlening. Het LWOE werkt in overeenstemming met de geldende wet- en regelgeving.

8 Bekendheid vergroten

Onderwijsprofessionals, medisch specialisten en ouders kennen het LWOE als de organisatie waar het beste, betrouwbare (evidence based) advies over onderwijs en epilepsie valt te halen. Iedere leerling krijgt een eigen advies toegesneden op zijn/haar unieke situatie. Het LWOE staat bekend als dé organisatie voor (onderwijskundig) advies gerelateerd aan epilepsie en verwante aandoeningen binnen het onderwijs in Nederland.

Van ambities naar doelen

In deze paragraaf zijn de doelen omschreven welke leiden tot het verwezenlijken van onze ambities. De geformuleerde doelen dragen bij tot het bereiken van meerdere ambities. In tabel 1 *'overzicht van doelen en ambities'* staat aangegeven welke doelen bijdragen tot het realiseren van welke ambities en wanneer een bepaald doel is gerealiseerd. Onder aansturing van de LWOE-stuurgroep worden door o.a. werkgroepen de geformuleerde doelen operationeel uitgewerkt en uitgevoerd.

A | Doel A

Het ministerie van OCW en het LWOE maken een afspraak over de zelfstandigheid van het LWOE en bestendigen met elkaar de financiële afspraken voor de toekomst. Het LWOE blijft een zelfstandig landelijk opererende begeleidingsdienst vanuit de beide epilepsie scholen De Berkenschutse en De Waterlelie welke onlosmakelijk verbonden zijn met de expertise- en kennisinstituten Kempenhaeghe en SEIN.

De financiële afspraken en structuur die voor cluster 1 en cluster 2 gelden ziet het LWOE hierbij als uitgangspunt. Het LWOE is ten opzichte van beide clusters een niche, in absolute aantallen, maar de organisatie van onze ondersteuning en de inbedding/ link naar de epilepsiescholen en expertise- en kennisinstituten is vergelijkbaar.

Het streven is om in schooljaar 2020-2021 de autonomie van de LWOE organisatie in gezamenlijk overleg met het ministerie van OCW af te stemmen.

B Doel B

Er is een proces - en productmatig goed scholings - en kennisprogramma voor externen, waardoor het LWOE in staat is om haar kennis en expertise te delen met het werkveld. Het scholings- en kennisprogramma bestaat onder andere uit de volgende onderdelen:

- Ervaringsverhalen (filmpjes) van leerlingen met epilepsie:
16 leerlingen x 6 vragen = 96 antwoorden over leren met epilepsie door de ogen van kinderen en jongeren.
- LWOE Academy college reeks: 9 colleges gepresenteerd door ambulante onderwijskundig begeleiders LWOE zodat onderwijsprofessionals zich online kunnen laten informeren.
- Het Epilepsie Fonds ontwikkelt in samenwerking met LWOE een module over 'epilepsie, leren en gedrag' voor PABO studenten.
- Epilepsiescholing op locatie voor schoolteams PO, VO en MBO.

C | Doel C

Als netwerkorganisatie werkt het LWOE samen met verschillende organisaties in het land. Hierbij is te denken aan:

- OZL/Ziezon (zie doel D).
- Samenwerkingsverbanden:
  - We nemen deel aan belangrijke overlegmomenten, bijv. IB-netwerk.
  - We werken nauw samen met de ambulante begeleiders in de regio.
  - Jaarlijks wordt inzicht gegeven over leerlingaantallen LWOE per SWV. SWV hebben een vast contactpersoon vanuit LWOE in de regio die jaarlijks met hen afstemt.
- Ziekenhuizen (medische specialisten en andere direct betrokkenen). Er is een vast contactpersoon vanuit LWOE in de regio die jaarlijks een of meerdere keren contact met hen heeft om af te stemmen rondom de begeleiding van onze leerlingen.

Door deze samenwerking en de optimalisering van de online communicatiemiddelen wordt de naamsbekendheid van LWOE en de herkenbaarheid binnen het werkveld vergroot.

D | **Doel D**

Het LWOE heeft een inhoudelijk goed functionerende samenwerking met OZL/Ziezon, met als doel dat de betrokken partners inhoudelijk afstemmen ter verbetering van de begeleiding met leerlingen met epilepsie. Er wordt gewerkt aan kennisverbreding en afstemming op onder andere 'toetsen PO en examenregeling VO', 'rouw en verlies' en 'samenwerking met educatieve diensten van academische ziekenhuizen'. Men informeert elkaar jaarlijks betreffende overlappende kennisgebieden. Het netwerk heeft een rol in de vindbaarheid van beide organisaties voor de klant en verduidelijking van ieders rol in het traject van de leerling in de onderwijssetting.

E | **Doel E**

De ambulant onderwijskundig begeleiders vanuit De Berkenschutse en De Waterlelie vormen samen het LWOE en hanteren een procesmatige uniforme werkwijze. Daarnaast opereren ze conform kwaliteitsstandaarden. Bovenstaande processen en kwaliteitsstandaarden staan beschreven in het kwaliteitshandboek LWOE en dit is in een cyclisch kwaliteitsproces (pdca) weggezet.

F | **Doel F**

De ambulant onderwijskundig begeleiders van LWOE beschikken over een duidelijk omschreven basisexpertise die jaarlijks op peil wordt gehouden. Het inwerktraject van nieuwe medewerkers binnen het LWOE verloopt conform vastgestelde procedures.

Naast de directe uitwisseling van kennis, vaardigheden en expertise met de scholen De Berkenschutse en De Waterlelie en de kennisinstituten Kempenhaeghe en SEIN bestaan er interne professionaliseringsactiviteiten. Hierbij kan gedacht worden aan leerlingbespreking, intervisie, peerreview en expertiseontwikkeling.

In het professionaliseringsbeleid voor medewerkers LWOE staat beschreven hoe de medewerkers hun expertise op peil houden en ontwikkelen en hoe deze gemonitord wordt. Eveneens staat beschreven hoe de samenwerking met beide kennisinstituten Kempenhaeghe en SEIN en netwerkorganisaties in het land hierin betrokken worden.

G | Doel G

Het LWOE wil als dé organisatie voor epilepsie en onderwijs kennis vanuit wetenschappelijk onderzoek zowel intern als extern delen.

Hieronder wordt verstaan:

- Samenwerking met de kennisinstituten Kempenhaeghe en SEIN, onder andere op het gebied van wetenschapsuren en Het Leerhuis Epilepsie.
- Wetenschappelijke onderbouwing, waaronder evidence based handelen, van de LWOE-dienstverlening door gedragswetenschappers van De Berkenschutse en De Waterlelie.
- Medewerking aan onderzoeken door MaMa Producties B.V., Frederike Manders (CEO), waarbij het eerste onderzoek zich richt op de ontwikkeling van een Virtual Reality applicatie waarmee leerkrachten kennis maken met de uitdagingen van het leven met epilepsie en vanuit deze kennis hun houding en benadering ten opzichte

van kinderen met epilepsie positief kunnen veranderen. Het vervolgonderzoek 'Stigma-vrij', draagt bij aan het verwijderen van het stigma rondom epilepsie met als uiteindelijk doel het verbeteren van kwaliteit van leven bij kinderen met epilepsie.

H Doel H

Het LWOE heeft inzichtelijk welke meerwaarde haar dienstverlening heeft voor de leerling met epilepsie en een onderwijsvraag. Ieder begeleidingstraject wordt afgesloten met een vragenlijst (klant-tevredenheid). Dit onderzoek wordt uitgezet vanuit een onafhankelijk onderzoeksbureau. Vanuit de scores uit deze vragenlijst kan de LWOE-medewerker eigen doelen stellen ten aanzien van zijn/haar directe inzet en advisering voor de leerling en de onderwijsprofessional. Daarnaast worden vanuit deze scores LWOE-breed speerpunten opgesteld ter verbetering van de dienstverlening. Als norm wordt gesteld dat vanaf 01-08-2021 de gescoorde tevredenheid $\geq 80\%$ ligt.

I Doel I

Volgens wettelijke kaders en conform kwaliteitshandboek LWOE functioneert er een Commissie voor Begeleiding (CvB). Iedere aanvraag van een te begeleiden leerling met een licht en medium arrangement wordt besproken en vastgesteld door deze CvB.

J Doel J

De toegekende financiële middelen en de bedrijfsvoering zijn transparant voor de stakeholders, zoals het ministerie van OCW. Het LWOE gaat 100% zinnig en zuinig om met maatschappelijke middelen. Het LWOE voldoet volledig aan vigerende wetgeving.

K Doel K

Investeringen om de positionering in het onderwijsveld duidelijker te onderstrepen en goede inhoud voor online media zijn gedaan. De huidige website van het LWOE is geactualiseerd om met name de vindbaarheid van de site te vergroten voor die mensen die de naam van de organisatie nog niet kennen en online op zoek zijn naar ondersteuning.

Naast achtergrondinformatie voor leerling/student, ouders en onderwijsprofessionals over epilepsie in het onderwijs is het aanmelden online eenvoudiger gemaakt en de werkwijze nog inzichtelijker geschetst. Online is belangrijke basisinformatie beschikbaar gemaakt voor onderwijsprofessionals middels de LWOE collegereeks en zijn ervaringsverhalen van leerlingen uit de praktijk te bekijken.

Tabel 1

Overzicht van doelen en ambities

	Autonomie	Herkenbaarheid	Kwaliteit	Effectiviteit	Expertise	Samenwerking	Doelmatigheid en efficiency	Bekendheid	Gewenste realisatie
Doel A									01-08-2022
Doel B									01-04-2021
Doel C									01-07-2021
Doel D									01-07-2021
Doel E									01-07-2022
Doel F									01-07-2022
Doel G									01-07-2023
Doel H									01-12-2020
Doel I									01-10-2022
Doel J									continu proces
Doel K									01-01-2021

Conclusie

In dit strategisch beleidsplan zijn de ambities en doelen van het LWOE voor de komende jaren verwoord. Het LWOE wil blijvend kwalitatief hoogstaande begeleiding voor leerlingen met epilepsie bieden en voldoen aan de wensen die het ministerie van OCW stelt.

Om deze ambities waar te maken is continuïteit nodig. Continuïteit in zowel aansturing als financiering. Het LWOE blijft een zelfstandig landelijk opererende begeleidingsdienst vanuit de beide epilepsie scholen De Berkenschutse en De Waterlelie welke onlosmakelijk verbonden zijn met de expertise- en kennisinstituten Kempenhaeghe en SEIN.

Deze multidisciplinaire samenwerking levert actuele kennis- en expertiseontwikkeling en kennis- en expertisedeling. De opbrengst hiervan komt direct ten goede aan de leerling met epilepsie in de onderwijssetting. De grilligheid van epilepsie en het periodiek sterk wisselend vóórkomen ervan, maakt dat landelijk centrale aansturing, regie en monitoring voorwaardelijk is om expertise adequaat in te kunnen zetten.

Het organisatorisch samengaan van het LWOE met OZL/Ziezon heeft geen meerwaarde en brengt eerder onnodige risico's met zich mee. Dit laat onverlet dat verdere inhoudelijke samenwerking met OZL/Ziezon, zoals beschreven in doel D, door het LWOE wordt omarmd.

Voor de financiële continuïteit is het noodzakelijk dat de huidige bekostiging vanuit het ministerie van OCW wordt omgezet naar een structurele bekostiging. Kwaliteit opbouwen met een onzekere bestaanstoekomst is niet reëel. De kwalitatief hoogwaardige dienstverlening aan kinderen met epilepsie in het onderwijs zou hierdoor onnodig onder druk komen te staan.

'Het LWOE is sinds de start in 1985 door de jaren heen uitgegroeid tot een flexibele netwerkorganisatie die efficiënt en intensief gebruik maakt van de faciliteiten van onze beide expertise- en kennisinstututen. Investerings voor facilitaire voorzieningen, managementondersteuning en wetenschappelijke kennisuitwisseling zijn hierdoor lager dan bij niet-gespecialiseerde instanties. Het LWOE is wat ons betreft hét schoolvoorbeeld van preventieve, gespecialiseerde onderwijskundige begeleiding binnen de wet passend onderwijs.'

Jean Willem Barzilay,
voorzitter
raad van Bestuur SEIN

Marlène Chatrou,
voorzitter
raad van Bestuur Kempenhaeghe

LWOE in beeld

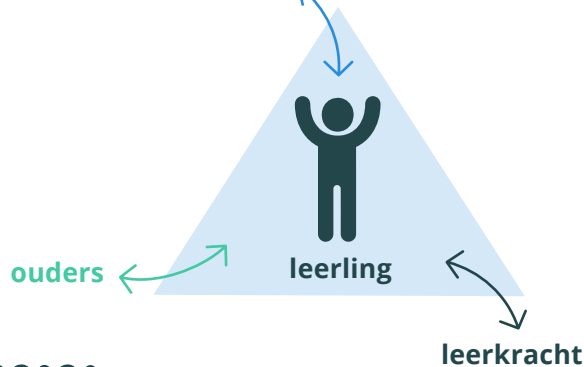
Het LWOE is **onlosmakelijk verbonden** met de twee gerenommeerde epilepsie kennis- en expertisecentra waarbij de onderwijspoot van groot belang is. De ontwikkeling én (onderwijs)begeleiding van patiënten met epilepsie vanuit verschillende perspectieven maakt onze dienstverlening onderscheidend in kwaliteit en continuïteit.

Het **totaal aantal leerlingen** in begeleiding per schooljaar

medisch specialist

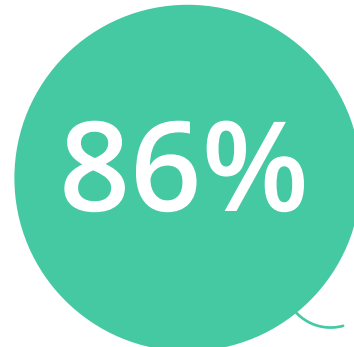
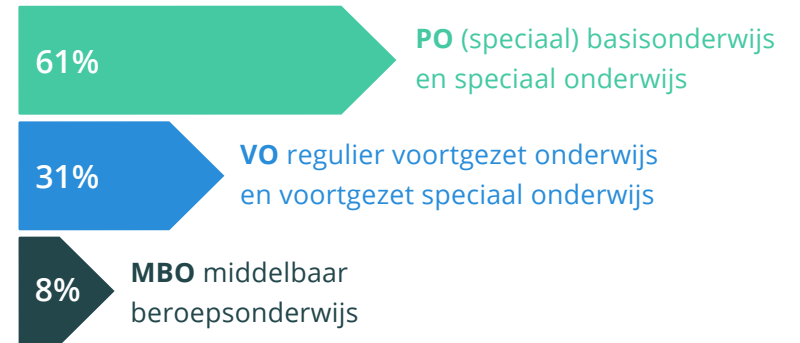
Samen met de leerling, ouders en school worden de onderwijsbehoeften benoemd en in gezamenlijkheid komt men tot passende interventies in de klas.

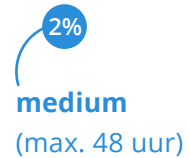
Het LWOE is een landelijke dienst met **44 ambulante onderwijskundig begeleiders**.

Welke leerlingen begeleiden wij

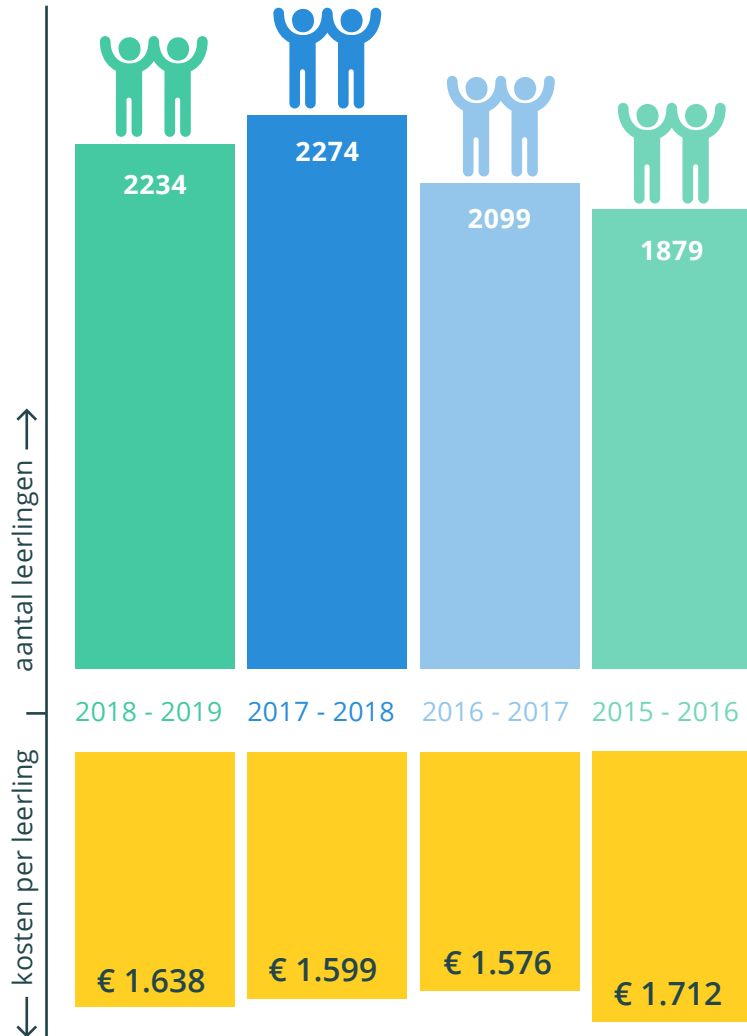
Type arrangement

service (max. 12 uur)

LWOE in beeld

Gemiddelde kosten per leerling in de schooljaren 2016 tot en met 2019.

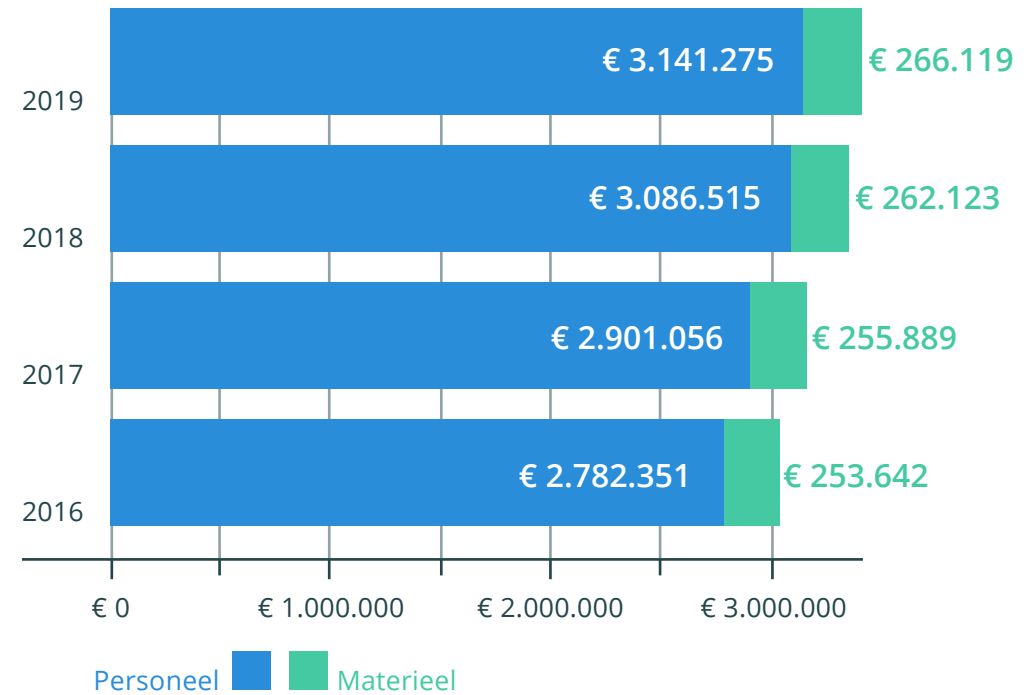

Toelichting:

LWOE budget = *exclusief* deel van expertisebudget wat aan de ambulante begeleiding wordt toegerekend.
 Kosten = uitsluitend *directe* kosten LWOE (geen bijdrage aan de centrale ondersteuning).

Het **LWOE budget** volgens beschikking OC&W in de kalenderjaren 2016, 2017, 2018 en 2019

Personeels kosten LWOE in de kalenderjaren 2016 tot en met 2019

Strategisch beleidsplan 2020 - 2024 **Landelijk werkverband onderwijs en epilepsie**

lwoe.nl